

Владимир Ђорђевић

Деметройолизација српске културе

„Београд, метропола, само да га се дочепам и постаћу све оно о чему сам сањао.“

Овако су говорили, на глас или у себи, небројени Срби који су чекали дан када ће са аутобуске станице свога села кренути пут велеграда.

О како је то дивно, небодери, асвалт, гужве, шарене лаже. Чекајући тај последњи аутобус гасило се све оно здраво, нормално, домаћинско, а кретало се у помаму и лажи, јер немају шта друго да нам дају светла велеграда. Сувише су јака за око које је до јуче гледало у ливаду и своје стадо, спржиће му зеницу и без вида остајемо.

Али није важно шта је вид према животу у ПРЕСТОНИЦИ.

Данас у њој живи једна трећина становника Србије, а новца колико има у односу на остатак српских градова, тешко да ће се искрено рећи и признати. А зашто да се не каже, има га много, много више, а и треба, мора Београд да буде умивен, чист и сит. Наравно треба али бојим се да у на-

шем случају вуци не мањкају а овчице ем буду ошишане ем многе поједене.

Док се тим аутобусом, не знајући „Ко то тамо пева“, возиш до Белог града, почињеш да се припремаш за ступање својом ногом на тло престонице. Припреме нису лаке нити једноставне. Састоје се од менталних, умних, духовних и физичких елемената.

Прво мораш да заборавиш одакле долазиш, да се потрудиш да свој изворни, породични начин говора „транслејтујеш“ на „београдски“, у ком више од половине акценатованих речи нема никаквих додира са српским књижевним језиком. Ако се језички не припремиш, чим проговориш чућеш: „Јао каква сељачина“. Е управо тај ко ти то каже, до скора је говорио можда и лошије од тебе, али човек се потрудио па научио „београдски“, добро му иду језици.

Да, да, тај Београд има и свој језик. Учитељи, тог за тебе новог језика, не знају ништа о акценцима, дијалектима, врстама речи, гласовним променама али су учитељи и мораш да слушаш

како би што пре од „сељака“ почео да постајеш „грађанин“.

А тек онда шта те чека, крећеш у поља политике, културе, социјалних односа, ставова, одмеравања, придруживања, подршке, мондијализма, плурализма, сексуално обесправљених, и чега све нема, већ почиње да те боли глава и тада први пут кажеш: „Шта ми је ово требало“.

И поновићеш ову реченицу много пута, вероватно никада нећеш престати да је изговараш.

Хвала Београду што нам пола Србије прими и едукова, тако да смо сада ипак „метрополизована“ држава, а како да не будемо када нам тамо живи трећина становника, ове наше лепе, прелепе, најлепше на свету земље.

Међу дефиницијама метрополе, поред оне да је то главни град једне државе, стоји и ова, можда нама сликовитија: Метропола је империјалистичка држава (читамо: град) у односу на своје колоније (читамо: провинције).

И све остало некако „лажирамо“ да смо научили, али на пољу културе иде најтеже. Е поред свега на овом свету, неко је измислио и културу, уметност да не спомињемо.

И ту је Београд заузео бусију па не пушта. У њему је све, ту све извире и у њега се све враћа. Београд је као заблудели син из Јеванђеља, али се и овде, како то увек бива код Срба, ток приче мало више променио. Овај син се не враћа оцу - Србији, а угојено теле не да добија једном, него небројено пута.

Да ли ће се отрезнити дух метрополе, који је одбацио своје право руно,

а трчи за овим овцама чије руно вештачко није ништа до блѣсак апсурда, а испод њега је лаж. Али увек, туђе нам је слађе, без обзира на цену, па нека је то и српска култура, српски културни идентитет, српски културни образац. Због чега је то и коме важно, нека Београд свој правац узима од туђина, а чисту воду са извора својих прадедовских огњишта просуђемо, шта нам треба изворска вода када флаширана има лепу етикету.

Да не ређам сада примере српске културе, образованости и учености пред којима се свет (давнашњи) клањао. А данас необразованост, непросвећеност, неосећајност за своје место у друштву, и још поред свега „београдизација“. Слика културног миљеа данашњице улива страх, потпомогнута напорима Главног града да нас потпуно паралише. Уместо да ослобађа и води у нове креативне просторе, чувајући традиционални израз, метропола прича причу о Новом добу, чије су нас „благодати“ већ довеле до ивице амбиса. Још само да весело кажемо: „Хоп“.

Да, устаће многи и рећи да је Београд пун интелектуалне елите, да има и светлих примера. Да, тачно је, али не видим да је та елита дигла глас што се управо у Београду снимају и одатле емитују, све ове душепогубне емисије и то на телевизијама са националном фреквенцијом. Да ли уопште неко зна шта значи национална фреквенција, не будите сигурни да се то односи само на елементе покривености и елементе везане за територију. Нико више ништа не пита српску нацију, јер питање је да ли она више и постоји.

А њеном суноврату итекако доприноси термин, „метрополизиација“. Да ли може неко да појасни, зашто неко ко живи у селу које се налази двадесет и три километра од Пирота, или у Прибоју, или у Кикинди, мора да гледа свакога дана чувену телевизијску емисију, у касним поподневним сатима, и буде емотивно погођен, зато што је пукла водоводна цев у Миријеву, или зато што је поправљен део тротоара у Чика Љубиној улици. А тек у јутарњем програму, не заборавимо, на националној, а и на другим телевизијама, велика борба да вест о броју београђана који су током протекле ноћи позвали Хитну помоћ, стигне до најудаљенијих делова наше земље.

Да се вратим на елиту, она ћути, а уместо ње говори интелектуална бижутерија, ту су и висококвалификовани глупаци и још им се придружују снаге олоша интелигенције.

Погледајте водитеље који не познају језик, измишљају акценте и дужине, прочитајте новине дневне, недељне у којима би само на једној страни лектор и коректор имали пуне руке посла, али не, то се тако шаље у Србију.

Онај Србин, наш брат, Београђанин и Европљанин са почетка приче,

са оне аутобуске станице, током еманципације морао је да заборави себе из прошлости и да почне свој живот да рачуна од момента ступања на тле престонице, јер ако желиш Београђанином да се зовеш не смеш имати по рекло провинцијско. О старим београдским породицама које су одисале културом, образовањем и градским начином живота и битисања да не говорим, заћутали су пред хордама интелигенције из бројних воћњака, њива, ливада и шума српских.

А ту на тим огњиштима села нашег, ту је срж, ту је здрава мисао и чиста реченица, ту је богатство нашег бића и као појединца и као колектива. Из традиције српске породице, српске задруге (не у комунистичком смислу), српског пријатељства, српског села извире наш лик, чист, префињен, отресит, разборит и способан да покољењима остави благо којим ће надаље живети.

Али не да Београд да српство дигне глас, док ослушкује таласе Дунава, који доносе отпад „европског тока“, а он није мали износи 1771,26 километара до границе српске, утркује се ваљда са самим собом да сав тај отпад што доплива узиди у своје обале.